

variši: 1. za šestrazrednice nadučit. Mirko Lesnik; 2. za petrazrednice nadučitelj Ivan Womer; 3. za štirirazrednice učit. Joško Golob; 4. za triirazrednice šol. vod. Erast; 5. za dvorazrednice nadučit. Andrej VISOČNIK; 6. za enorazrednice nadučit. Ivan Krajnc. — Ti referenti se sestanejo v četrtak dne 10. marca 1921 v Brezno k posvetovanju.

Soglasno so se sklenile resolucije, v katerih se izražajo:

1. Protest radi ustavitve dnevnic po knjigovodstvu deželne vlade.

2. Protest radi odtegljaja 5 odstotkov za uradniški zadrugi.

3. Želja, da pride kot zastopnik učiteljstva v višji šolski svet tovariš, ki pozna potrebe obmejnih šolstva.

4. Želja, da se porazdelijo zastopniki učiteljstva v višjem šolskem svetu tako, da bode vzeti eden zastopnik iz mariborskega, drugi iz celjskega, tretji pa iz ljubljanskega okrožja.

5. Želja, da priredi, mariborsko učiteljsko društvo skupno zborovanje vseh obmejnih učiteljskih društev. Staniko Lavrič, tč. tajnik.

Učiteljsko društvo za mariborski š. okraj je zbralo dne 3. marca t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob pol 11. uri ob prav polnojni udeležbi. Predsednik, tovariš Albin Spreitzer, je otvoril zborovanje s prisrčnim nagovorom, poudarjajoč, da bo novi odbor zastavil vse svoje skromne sile za razmah našega društva. Prav prisrčno je pozdravil našega g. nadzornika in nekatero goste mestnega učiteljskega društva. Apeliral je na društvenike, naj redno plačujejo članarino, zakaj treba je, da društvo poravnata točno svoje denarne obveznosti napram poverjeništvu UJU. Posebno velja to zamudnikom lanskega leta. Nadalje naznanja, da je društvo sprejeto v čekovni promet. Čeki za vplačevanje udarne se bodo razdelili ob koncu zborovanja. (Se je zglasilo.) Predsednik prečita nekaj dopisov, tikajočih se zelo važnih društvenih zadev. Dopis poverjeništvu UJU, ki govori o volitvi in nominiranju treh učiteljskih zastopnikov v Višji šolski svet. Društveni zbor se strinja soglasno s kandidati, ki jih je postavilo vodstvo naše organizacije. Nadalje naznanja predsednik, da se druga točka dnevnega reda spremeni v toliko, da predava g. nadzornik teokrat o osnovah za sestavo podrobnih učnih načrtov iz zemljepisja in zgodovine. (Z odobravanjem sprejeto.) Poročilo predsednika se vname brez debate na znanje. Kot druga točka dnevnega reda sledi predavanje g. nadzornika tovariša Lichtenwaltherja o osnovah za sestavo podrobnih učnih načrtov za zemljepisni in zgodovinski predk. G. nadzornik nam je slikal z izredno temeljitostjo in jasnostjo sedanje postopanje pri poučevanju teh dveh važnih šolskih predmetov. Govoril je o sedaj veljavnih učnih načrtih ter prešel na opis učnih metod in učnih načrtov, ki jih stavlja moderna didaktika. Predavanje je izzvenilo v toplem apelu, naj referenti spoštevajo moderne postulate. — Predsednik se mu iskreno zahvali za vsestranski in krasni referat. Tov. Puček želi, da priobči g. nadzornik svoj podani referat v Popotniku. Naj se tudi druga društva seznanjajo s temi krasnimi mislimi. Zborovalci živahno odobravajo ta predlog. Sedaj sledi referat tov. R. Knaflič o društvenih pravilih v smislu poverjeništvu UJU. Tov. Knaflič predlaga, da se začne odgoditi sestava novih društvenih pravil iz eminentnega razloga, ker je itak pričakovati v kratkem času novi društveni zakon, ki se bo sklenil po ustavotvorni skupščini. Če sestavimo sedaj nova društvena pravila, bi jih morali itak kmalu konicirati, kar bi pomenilo v vsakem oziru potratno energije in povzročilo nepotrebne izdatke. Itak pa še ni dolgo, kar smo sprejeli sedanja pravila, ki začasno dobro odgovarjajo namenu društva. (Sprejeto.) Raznosterosti. — Tov. predsednik predlaga, da pristanejo na sedanje kazne gospoda nadzornika, ki uživa, v kolikor je predsedniku znano, vsestransko spoštovanje in simpatije pri našem učiteljstvu. Učiteljski zbor enodušno pozdravlja in akceptira predlog. Ker se nič! v sled poznega popoldneva ne oglasi več k besedi, predlaga še tov. predsednik, da predava na prihodnjem zborovanju, ki se vrši na željo društvenikov, prvi četrtak meseca aprila, g. profesor Lruzovič o pevskem pouku v ljudski šoli. (Z odobravanjem sprejeto.) Jant Rado, tajnik.

Iz Jugoslavije.

— **Naročnikom naših listov!** V sled zvišanja cene papirja je pri zadnji seji sklenil sosvet UJU, poverjeništvu Ljubljana zvišati naročnino svojim listom za neorganizirane naročnike sledeče: »Popotnik« celoletno 60 K. »Učit. Tovariš« celoletno 80 K. »Zvonček« celoletno 40 K.

— **UJU, poverjeništvu Ljubljana.**

V **pojasnilo!** Glasom naredbe o sestavi višjega šolskega sveta ima ljudsko šolsko in meščanskošolsko učiteljstvo skupno tri zastopnike iziroma namestnike v višjem šolskem svetu. Ker pa volti po členu 6. iste naredbe vsak upravičenec le dva zastopnika in dva namestnika, tedaj se je moralo vse volilce razdeliti v dve skupini, vsled česar je jasno, da mora biti eden član oziroma njegov namestnik skupen za vse volilce, dočim je drugi član oziroma namestnik pri vsaki skupini različen. Le na ta način nam je mogoče iz

dveh ločenih skupin, katerih vsaka ima na listi dva člana in dva namestnika, dobiti skupno tri člane in tri namestnike. Druga izhoda ni, ako hočemo pred svetom disciplinirano nastopiti in kot disciplinirano organizacijo doseči častno število glasov. Toliko v znanje tistim, ki nas povprašujejo, zakaj je na oklicu, ki smo ga priobčili na uvodnem mestu v zadnji številki našega glasila, eden izmed članov oziroma namestnikov skupen na obeh listah.

— **Pasivna volilna pravica državnih uradnikov.** Ustavni odbor naše konstitucije v Beogradu je sprejel pred nekaj dnevi važne ustavne določbe o narodni skupščini, med drugim tudi § 48., ki se tako-le glasi: »Politični, finančni, gozdarski in uradniški agrarne reforme ne morejo kandidirati, razen ako so prenehali biti leto dni pred razpisom volitev uradniki. Ostali uradniki ne morejo kandidirati v volilnem okrožju svoje teritorialne pristojnosti. Aktivni ministri in ministri na razpoloženju, državni svetniki in vseučiljski profesorji morejo kandidirati in obdržati svoj položaj ako bi bili izvoljeni. — Uradniki, ki bi bili izvoljeni, obdrže svoja prava razen prava na plače in napredovanje.« — S to novo ustavno določbo je za enkrat rešeno tudi vprašanje pasivne volilne pravice ljudsko- in meščanskošolskega učiteljstva.

— **Ukinjenje nemških šol v Sloveniji.** Na sobotni seji deželne vlade se je razpravljalo o nemških nasilstvih na slovenskem prebivalstvu Koroške in o sredstvih, ki naj bi v bodoče onemogočala taka in podobna nasilstva. Kakor znano, so koroške nemške oblasti zatrle tudi vse slovensko šolstvo ter niso sprejele v svojo službo niti enega slovenskega učitelja. Deželna vlada je na vsa ta dejstva sklenila predlagati, da se zatvori nemško gimnazijo v Ljubljani, da se ukinejo paralelke na državni gimnaziji in realki v Mariboru in da se odpravijo vse nemške manjšinske šole v Ljubljani in Mariboru, ki so postale že zaradi izida ljudskega štetja pri nas čisto nepotrebne.

— **»Poštni Glasnik«**, glasilo Zveze poštnih organizacij za Slovenijo, je priobčil v svoji 3. številki z dne 1. t. m. simpatično pisan uvodnik, v katerem se bavi z današnjim gnotnim položajem jugoslovanskega učiteljstva. Članek trdi, da je dosegljo učiteljstvo to svoje zboljšanje potom organizacije, katere neumorno delo naj služi drugim v zgled in posnemanje. »Vsem je še dobro znan žalosten položaj učiteljstva, ki se je v njem nahajalo prav do zadnjega časa. Zaradi sramotne plače ga je zaničeval zadnji kočar v gorski vas. Trden značaj je moral biti učitelj, ki je vkljub vsemu pomanjkanju, gorju in preganjanju deloval narodu v prosep. Napočila je nova doba tudi za učiteljstvo. Nič več ne smejo biti teptane njegove pravice, če hočemo, da nam vzgaja zdravo mladino v zdravem narodnem duhu in jej vzbuja narodno zavednost.«

Učiteljska društva vseh pokrajin so se strnila v močno organizacijo in ta je doseglja enotnost v plačevanju učiteljstva po vsej domovini. Zopet lep dokaz, kaj zmora vzorna organizacija. Drugi javni nameščenci, in med njimi morda tudi nekateri naši ljudje, pa primerjajo zdaj naše plače z učiteljskimi in ugotavljajo, da so učiteljske plače prevelike. Kako brezmišelnost je tako govorjenje! Mar živi učiteljstvo sedaj v izobilju? Ne jemljimo mu tega, kar je doseglo, temveč pojdemo za njim, posnemajmo ga v organiziranju. — Naše društveno življenje naj se razvije do iste stopnje, do katere je razvilo učiteljsvo svojega z neumornim trudom in delom.« — To so res lepe besede, izgovorjene na naslov vsega učiteljstva! Ne priobčujemo jih v svojem glasilu morda radi samohvale, temveč zato, da pokažemo, kako drugi sodijo o našem delu. Tudi jih pišemo za tiste sicer maloštevilne člane našega stanu, ki gledajo delo naše organizacije bolj od strani; za vse te jih pišemo v namenu, da spoznajo korist naše organizacije za vso učiteljsko celokupnost. Le vkup...!

— **Ljubljenec naše mladine, pesnik Josip Stritar,** je praznoval v nedeljo, 6. t. m. 85letnico svojega rojstva. Ob tej priliki je deželna vlada za Slovenijo sklenila, da se pokloni pesniku častno čarilo v znesku 10.000 jugoslovanskih kron. Istočasno se je sklenilo naprositi prosvetno ministrstvo v Beogradu, da nakaže pesniku do smrti častno pokojnino.

— **Madžaronski duh v Prekmurju.** V Budimpešti izhaja list »Domovina« — meščanske novine za szlovenski narod, pisan sicer v ogrski slovensščini, a prepojen z madžaronskim duhom najhujše vste. — Ta list je v svoji »2. numeru« z dne 15. februarja čutil potrebo odgovoriti na članek »Razmere na prekmurških šolah«,

ki smo ga priobčili v 50. številki lanskega letnika »Učit. Tovariša«. Pisec članka v »Domovini« je brezdvomno zagrizen madžaronski učitelj, ki mu je naša Jugoslavija toliko milostna, da ga redi na svojih prsih, dočim bruha gad najhujši strup na vse kar diši po jugoslovansko. Pripočali bi temu »vogerszkemu skolniku«, da stopi preko bližnje meje v svoj blaženi »Vogrski orszag«, da se tam preko izveleča. Sicer pa bi bil skrajni čas, da se uredi šolske razmere v Prekmurju in da se pregleda obisti vsem tistim, ki škilijo preko meje in h katerim spada tudi Domovini članek. Takim ljudem, ki svetu oznanjajo, da »Rěcz ednoga vogerszkoga skolnika je več vredna, kak deset jugoslovanskih učitelov«, z nadzornikom vréd« in katerih vsakdanja molitev se glasi: »Jasz vörjem v gorizstaněnyi Vogerszkoga országa«, ne sme biti mesta med nami! Članek v »Domovini« kliče po temeljtem razčiščenju Avgijevega hleva v Prekmurju!

— **Protestirajo.** Krajni šolski svet v Smedlniku je sklenil na svoji seji dne 27. pret. meseca, da vložijo protest proti »Priobčevanju naredbi, ki uvaja v šolo politiko« — kakor piše »Slovenec« z dne 2. t. m. »V šoli nima mesta niti sokolstvo niti orlovstvo. Pouk naj se vrši na verski, katoliški podlagi«, pravijo modri člani krajnega šol. sveta v Smedlniku. Protest v »Slovencu« je naslovljen na višji šolski svet, ni nam pa znano, če je bila odposlana na višji šolski svet še posebej kaka protestna vloga. Želijo bi, da višja šolska oblast pouči smledniški in druge krajne šolske svete o njihovih dolžnostih, drugače bomo doživeli pri podeželskih krajnih šol. svetih, kjer prevladuje še stari šušteršičijanski zlobni duh, pravo pravca to anarhijo. — Dobesedno enak protest je odposlal na v. š. svet kraj. šol. svet v Izlakah, kar priča, da izhaja vsa gonja iz enega in istega brloga.

— **Upokojitev učiteljstva.** Ministrstvo prosvete je sporazumno z ostalimi ministri odredilo, da imajo odslej vsi učitelji(ice) svoje prošnje za upokojitev z vsemi potrebnimi prilogami opremljene vlagati potom svojih predpostavljanih oblasti na ministrstvo prosvete v Beogradu.

— **Višji šolski nadzornik dr. Poljanec** je dobil večmesečni dopust. Nadomestuje ga v njegovem uradu realčni profesor Tavčar, kateremu je pridelen iz Maribora došli prof. Vacaz. Nadzorniške posle pa bo vršil za čas Poljančeve odsotnosti predsednik višjega šolskega sveta doktor Stanko Bevč.

— **Učiteljske plače na trgovskih šolah.** Ministrstvo za trgovino in industrijo je v sporazumu s prosvetnim ministrom določilo, da se izenačijo plače učiteljem na trgovskih akademijah in trgovskih šolah s plačami drugih srednješolskih profesorjev.

— **Smrtina kosa.** V Splitu je umrl tov. **Vekoslav Radica**, bivši predsednik Saveza učiteljskih društev v Dalmaciji in učiteljskega društva za splitski okraj, v starosti 58 let. Pogreb zaslužnega tovariša se je vršil v Splitu dne 1. t. m. Blag mu spomin! — V torek 1. t. m. je preminil tov. **Franc Meško**, nadučitelj na Zidanem mostu. P. v. m.!

— **Predavanja o Masaryku.** V ponedeljek dne 7. t. m., na 71. rojstni dan predsednika čehoslovaške republike, je priredila »Slovanska šola« v Beogradu Masarykov dan. Po vseh šolah so se vršila predavanja o tem velikem slovanskem državniku.

— **Iz Prekmurja.** Dopisniku zadnjega članka »Iz Prekmurja«, tov. Milko Gorup, bi svetovali, da se v prihodnje bolje informira o prireditvah šolske dece v Prekmurju. Hvaležni smo mu sicer za dober nasvet, vendar smo se ravnali po njem prej kot je bil on sploh v Prekmurju. V kolikor je meni znano, se pridno prirejajo po naših šolah male šolarske prireditve v prid šolarske knjižnice. Bila je pred kratkim v Bakovcih, v Beltincih, dve v Murški Soboti na državni šoli (Vidov dan 1920 in Božičnica 1920), in še gotovo drugje vse v omenjeni namen. Sicer pa vabimo g. tovariša za 24. maj v Murško Sobotu, da se bo na lastne oči prepričal o našem delu. T. S.

— **Nabiranje pirhov** v znane dobrodelne namene je doseglo že dosedaj nepričakovane uspehe. Do 8. t. m. je izkazalo svoje prispevke Jugoslovanski Matiči 162 šol z okroglo 44.000 kronami dohodkov. Ker pa še niso prispele od mnogih strani nabirale pole, obeta biti zbirka veliko sijajnejša. Natančni seznam izda ob zaključku Jugoslovanska Matica.

— **Ribniška šolska mladina** za Jugoslovansko Matico. V mesecih decembru in januarju je kljub prepovedi višjega šolskega sveta, ki je zabranil pobiranje

darov za Jugoslovansko Matico v priliki praznika ujedinjenja 1. decembra, nabrala mladina 108 K zanjo, in sicer na deški ljudski šoli 40 K, na dekliski ljudski šoli 45 K, na meščanski šoli pa 23 K. To je deloma denar nabrani 1. decembra, deloma vinarska zbirka mladine, ki ne veže svoje ljubezni na eventualne zapovedi in prepovedi raznih birokratov. Sicer pa pokaže tudi zdaj o priliki nabiranja pirhov, da jo preveva kljub vsemu nesebična ljubezen, ki se hoče udejestiti in pokazati svetu, da ni ta mladina zadrtja v Sloveniji. Le krepko dalje po začrtani poti. X.

— **Odobrena šolska knjiga.** Poverjeništvu za uk in bogočastje je odobrilo »Čitanko za meščanske šole« II. gel. Sestavil Josip Brinar. Cena broširane knjige 30 K 50 v, vezane 33 K.

— **Pirhi.** Šolarji metliške sedemrazrednice so na poziv Jugoslovanske Matice zbrali našim malim v zasedenem ozemlju za pirhe 444 K 70 h. Posnemajte! — K.—č.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikl.** Okrajni šolski nadzornik Ljudevit Stiasni iz Krškega 200 K. — Računski nadsvetnik Avgust Bukovc iz Ljubljane 124 K. — Šol. vodja Alojzij Keccol iz Ljubljane 4 K. — Čuček Helena 10 K. Fabijan Antonija 10 K, Lesnjka Milael 10 K, Lesnjka Viljemina 10 K, Majhen Ivan 10 K, Premrov Jožica 10 K, Lužar Mira 10 K, Škrjanec Feliks 10 K, Žel Janko 10 K, Žel Marijana 10 K, Vrež Antonija 10 K, Matija Pergu 10 K, vsi šentlornškega okraja v Slov. goricah. — Člani gornjegrajskega učiteljskega društva so zbrali na svojem zborovanju v Rešici 155 K. — Skupaj 603 K.

Neodrešena domovina.

— **Aneksijska slavnost v Tolminu.** V prošlavo aneksije so priredili privadranani Lahoni v Tolminu v nedeljo dne 27. februarja veliko slavnost, na katero so vabili storo in mlado, a je kljub vsemu prizadevanju izpadla prireditel precej klavarno za nove toliminske gospodarje. Poleg uradništva so bile zlasti komandirane šole, da se udeležijo te za mater Italijo tako važne slavnosti. Od 400 šolodolžnih otrok toliminske ljudske šole jih je bilo na slavnosti navzočih okrog 50 vese drugo z odraslimi vred se je tega dne odstranilo iz Tolmina ter pustilo laško gospodo pri pogrnjenju mizah lepo v miru — samo! Na učiteljsku je imel govor vodja Lorenzoni, ki je zagrizen Lah, ter je pred učiteljski proslavljal novo državo, ki da je že toliko storila za Slovence — toda mesto za željenih živijo klicev, so videli gospodje vsem solze v očeh, ter slišali ihtenje in jokanje učencev in učenk, ki so jokali nad izgubo domovine, drago Slovenije!

— **Pri kulturnih pogajanjih z Italijo** je imenovan zastopnikom naše države g. Lujo Vojnovič; pridruženih mu je več strokovnjakov tudi iz Slovenije.

— **Zahteve našega naroda v neosvobojeni domovini.** »Kmetiska in delavska zveza za Primorje« je na občnem zboru v Sv. Luciji poleg raznih gospodarskih in socialnih zahtev sprejela tudi važne politične resolucije, v katerih zahteva: 1. v uradih in na železnicah naj se nastavi našega jezika zmožni uradniki; 2. proti poitalijančenju naših krajevni imen in pačenju naših priimkov najodločnejši protest; 3. šolstvo se naj ohrani na višini kot je bilo pred vojno; poučevanje italijanščine zlasti v krajih, kjer je je poldnevni pouk, se naj ne uvaja.

Književnost in umetnost.

Zvonček. Izšli sta pravkar prvi dve številki letnika 1921. s sledečo vsebino: 1. Janko Leban: Jugoslaviji. Pesem. 2. Fr. Rojec: Moja nevesela pomlad. Pesem. 3. Janko Leban: Dijaška. Pesem. 4. E. Gangl: Kapetan Hrnjak. Povest. 5. Sava Radič-Mirt: Panova osveta. Pesem s šestimi podobami. 6. Bistriška: Jesenska pesem. Opis. 7. C. Z.: Svoboda. Sanje. 8. Ivo Trošt: Kaznovani slovanski bratje. Povest. 9. Miroslav Kunčič: Na poljan. Pesem. 10. Ewald-Humek: Pripovedka o dvočocu z osemnajstimi podobami. 11. Fran Vajda: Petrolejski vrelci v Medjimurju. Poučni spis. 12. Miroslav Kunčič: Zvonček. Pesem. 13. M. Hočvar: K osemdesetletnici prof. Maksa Pleteršnika. Zvijenjejs s podobo. 14. Janko Leban: Rudarjev sinček. Pesem. 15. Janko Lban: Red in snaga v vseh stvarih! Povest. 16. Janko Leban: Komar. Pesem. 17. Andrej Rapč: Ključ sreče. Pesem. 18. V. Klanšek: Misel s Kosovega. Pesem. 19. Janko Leban: Nagajivi Zdenko. Povest. 20. Janko Leban: Nagrobnica. Pesem. 21. Miroslav Kunčič: Ptički so vznemirjeni... Pesem. 22. Vam, mladi rodiljbi! Zahvala. 23. Pouk in zabava. 24. Kotiček gospoda Doropoljskega. 25. V XXII. letu! Naročajte ta naš najboljši mladinski list!

Kr. zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani je izdala doslej sledeča dela:

1. **Pesmarica I.** Zbirka pesmi in pevskih vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Družovič. Cena 5 K 50 vin.

2. **Pesmarica II.** Zbirka pesmi in pevskih vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Družovič. Cena 10 K.

3. **Pesmarica III.** Zbirka pesmi in pevskih vaj za ljudsko šolo. Sestavil H. Družovič. Cena 10 K.